

بررسی نقش خودکارآمدی و انتظارات پیامد در خودمراقبتی دیابت نوع ۲

غلامرضا شریفی راد ۱، فیروزه مصطفوی ۲، سید همام الدین جوادزاده ۳، بهزاد مهکی ۴، مهنوش رئیسی (ارایه دهنده مقاله) ۵

۱. استادگروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قم
۲. استادیارگروه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان
۳. دانشجوی دکتری، هیئت علمی گروه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر.
۴. استادیارگروه آمار و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان
۵. دانشجوی دکتری آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

زمینه و هدف:

دیابت چهارمین علت مرگ و میر در جهان در اثر بیماری‌ها بوده و هزینه‌های فراوانی را به جوامع و سیستم بهداشت و درمان تحمیل می‌کند. با پیشرفت بیماری دیابت، طیف گسترده‌ای از عوارض غیر قابل برگشت در بیمار ظهور می‌یابد، در نتیجه خودمراقبتی و کنترل قند خون در محدوده طبیعی جهت پیشگیری از بروز عوارض ناتوان کننده دیابت ضروری به نظر می‌رسد. از آنجاکه با شناخت عوامل تاثیرگذار بر خودمراقبتی دیابت می‌توان در جهت بهبود این رفتارها اقدام نمود لذا این مطالعه با هدف بررسی عوامل تاثیرگذار بر رفتارهای خودمراقبتی در بیماران دیابتی بر اساس مدل خودکارآمدی صورت گرفت.

مواد و روش‌ها:

مطالعه حاضر یک پژوهش توصیفی تحلیلی به شیوه مقطعی است که بر روی ۱۸۷ بیمار دیابتی مراجعه کننده به مرکز دیابت حضرت علی در شهر اصفهان انجام شد. نمونه‌های مورد بررسی به روش تصادفی آسان وارد پژوهش شدند و جهت گردآوری اطلاعات از پرسشنامه‌ای منطبق بر مدل خودکارآمدی استفاده گردید. برای سنجش انتظارات کارآمدی یا خودکارآمدی از پرسشنامه (DMSES) و برای سنجش انتظارات پیامد از پرسشنامه‌ای استاندارد مشتمل بر ۲۰ سوال استفاده گردید. برای تعیین روابط بین متغیرها از نرم افزار آماری SPSS نسخه ۱۶ و آزمون‌های آنالیز واریانس یک طرفه، تی مستقل، ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی استفاده گردید.

یافته‌ها:

بر اساس نتایج بین عامل خودکارآمدی ($r=0/51$; $p<0/001$) و انتظارات پیامد ($r=0/38$; $p<0/001$) با رفتارهای خود مراقبتی به طور کلی ارتباط آماری معناداری وجود داشت. هر دو عامل خودکارآمدی و انتظارات پیامد با رفتارهای خود مراقبتی تبعیت از رژیم غذایی، انجام فعالیت فیزیکی، پایش قند خون و مراقبت از پا ارتباط آماری معناداری داشتند. خودکارآمدی و انتظارات پیامد در مجموع ۳۰ درصد از واریانس رفتارهای خودمراقبتی را توضیح می‌دادند و از این میان خودکارآمدی $\beta=0/42$ پیشگویی کننده بهتری برای انجام رفتارهای خودمراقبتی در بیماران دیابتی بود.

نتیجه گیری:

از آنجاکه بر اساس نتایج بدست آمده هر دو سازه مدل خودکارآمدی (خودکارآمدی و انتظارات پیامد) با رفتارهای خودمراقبتی در بیماران دیابتی مرتبط بود لذا توجه و تقویت این عوامل جهت بهبود خودمراقبتی و به دنبال آن کنترل قند خون در بیماران دیابتی توصیه می‌گردد.

واژه‌های کلیدی: خودکارآمدی، انتظارات پیامد، خودمراقبتی، دیابت نوع ۲